

4 ELEMENTS
in arts

VADLĪNIJAS

**No nodarbību plāniem līdz
efektīva valodu pasniegšanai
un mācībām**

**Līdzfinansē
Eiropas Savienība**

Erasmus+ KA220 projekta 4 ELEMENTS IN ARTS mērķis ir uzlabot pieaugušo izglītotāju kompetences mākslā, kultūras mantojumā un angļu valodas apguvē. Iesaistot pieaugušos mūžizglītībā, tas veicina pieaugušo iekļaušanu un izaugsmi.

4 ELEMENTS IN ARTS, atklāj dziļu saikni starp mākslu, kultūru un un izglītību un pēta pārveidojošo četru elementu - zemes, gaisa, uguns un ūdens spēku Eiropas mākslā un mantojumā.

Eiropas Komisijas atbalsts šīs publikācijas tapšanai nenozīmē satura apstiprinājumu. Tas atspoguļo tikai autoru uzskatus, un Komisija nevar būt atbildīga par jebkādu tajā ietvertās informācijas izmantošanu.

PROJEKTS: N 2021-1-BE02-KA220-ADU-000035111

Projektu koordinē CVO EduKempen no
Beļģijas un tajā piedalās dažādas organizācijas
no Spānijas (Dom Spain), Latvijas (ZINI
nodibinājums), Francijas (Les Apprimeurs),
Itālijas (Istituto dei sordi di Torino),
Slovēnijas (Trešā Vecuma Universitāte) un
Grieķijas (My Artist).

Šīs publikācijas mērķis ir atbalstīt pedagogus
kas strādā ar pieaugušajiem no nelabvēlīgām
ģimenēm un personām ar īpašām mācību
vajadzībām un talantiem.

Dušana Findeisen (Slovēnijas Trešā Vecuma Universitāte)

Ļubļana, 2023. gada marts

Eiropas Savienības finansēts. Paustie viedokļi un uzskati atspoguļo autora(-u)
personīgos uzskatus un ne vienmēr sakrīt ar Eiropas Savienības vai Eiropas Izglītības
un Kultūras izpildaģentūras (EACEA) viedokli. Ne Eiropas Savienība, ne EACEA nenes
atbildību par paustajiem uzskatiem.

SATURS

IEVADS.....	1
Kas ir stundu plāni un kāpēc tie ir nepieciešami? .	6
Pārbaudiet savas zināšanas par četrām valodu prasmēm	21
Mācīšanās iespējas un valodu prasmes	23
Klausīšanās prasmes	25
Lasīšanas prasmes.....	26
Runāšanas prasmes.....	29
Rakstīšanas prasmes	30
Vai zināt savu unikālo mācību auditoriju?	31
Skolēni ar disleksiju un/vai skotopijas sindromu	40
Vājredzīgie izglītojamie	43
Nedzirdīgo izglītojamo kultūras izzināšana	50
Kā nedzirdīgie cilvēki var pārvarēt klusumu, lai viņi tiktu sadzirdēti?	51
Ko saka kurli cilvēki?	55

ledvesmojieties no mūsu mācību stundu plānu paraugiem	65
MĀCĪBU PLĀNS 1.....	68
MĀCĪBU PLĀNS 2.....	70
MĀCĪBU PLĀNS 3.....	73
MĀCĪBU PLĀNS 4.....	75
LITERATŪRA UN ATSAUCES	82

IEVADS

Eiropas Savienības finansēts. Paustie viedokļi un uzskati atspoguļo autora(-u) personīgos uzskatus un ne vienmēr sakrīt ar Eiropas Savienības vai Eiropas Izglītības un Kultūras izpildaģentūras (EACEA) viedokli. Ne Eiropas Savienība, ne EACEA nenes atbildību par paustajiem uzskatiem.

IEVADS

Projekts "4 Elements in Arts", kā norāda nosaukums, ir par četriem elementiem: zemi, uguni, ūdeni un gaisu kā arī to attēlojumu projekta partnervalstu (Beļģijas, Francijas, Grieķijas, Itālijas, Latvijas, Slovēnijas, Spānijas un Francijas) mākslas darbos.

Projekts sevī ietver valodu pasniegšanu un to apgūšanu caur mākslu. Pedagogi un skolotāji vienmēr plāno savu stundu vai lekciju norisi, jo zina, ka plānošana ir ļoti svarīga kvalitatīvai mācību darbībai

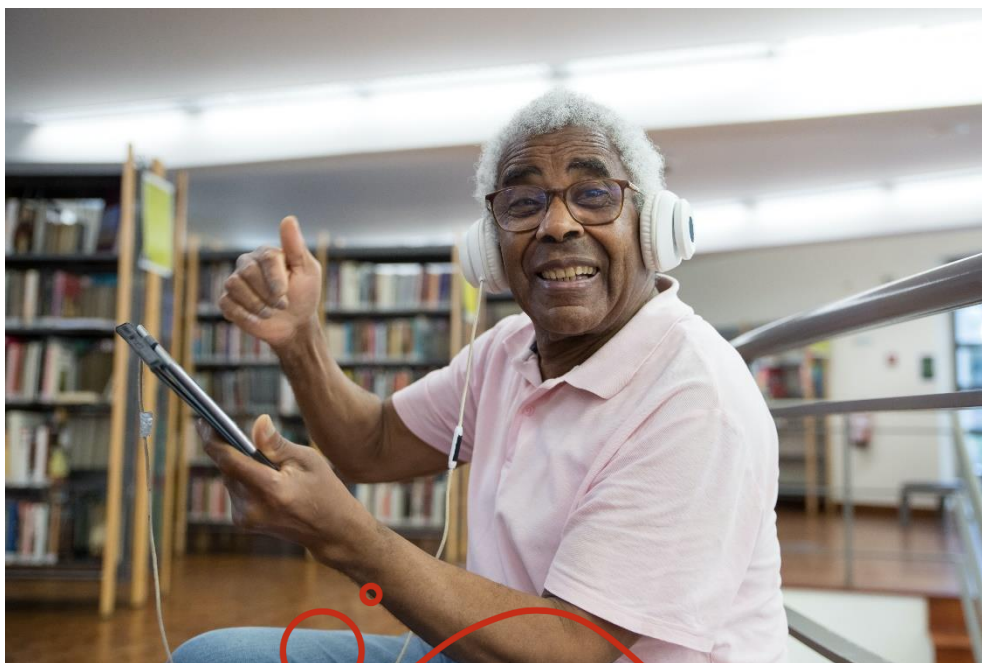
un efektīvai pasniegšanai, pat ja viņi neraksta plašus un detalizētus stundu plānus.

Tāpēc šī rokasgrāmata ir paredzēta pieaugušo izglītotājiem, kuri vēlas izstrādāt un/vai vadīt valodas nodarbības un kuri tādēļ ir ieinteresēti izstrādāt nodarbību plānus.

Rokasgrāmatā ir aplūkota arī nodarbību plānu definēšana un strukturēšana. Pēdējā minētajā punktā ir norādīts, ka stundu plāni ir jāstrukturē, prioritāti piešķirot pieaugušo izglītojamo pamatvajadzībām. Svarīgi pieminēt, ka šajā projektā tika ņemtas vērā izvēlēto specifisko mācību auditoriju vajadzības.

Jo īpaši gados vecāku izglītojamo, izglītojamo ar disleksiju vai specifiskām mācību grūtībām un izglītojamo ar redzes traucējumiem vajadzības. Šīm grupām mācību stundu plānos un pašās nodarbībās būtu jāņem vērā viņu vajadzība augt, kompensēt trūkumus, kā arī apzināties un izmantot viņu īpašās spējas. Specifisko mācību grūtību gadījumā dažām prasmēm ir jāpiešķir prioritāte citiem, tās ir jāmāca modificētā veidā vai arī jāizlaiž pavisam.

Nepārprotami šajā rokasgrāmatā ir aplūkotas četras valodu prasmes, kas nepieciešamas valodas apguvei (runāšana, lasīšana, rakstīšana un klausīšanās), vēlams visās nodarbībās un atbilstoši MCER B1 līmenim. Visbeidzot, ir sniegti daži stundu plānu struktūras piemēri, kam seko literatūra un atsauces.

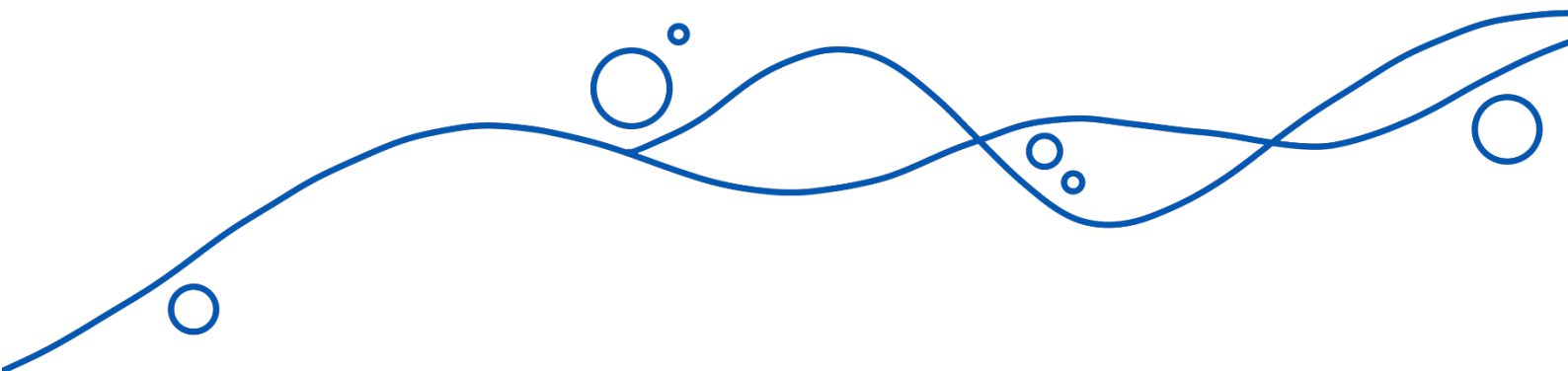

Kas ir stundu plāni un kāpēc tie ir nepieciešami?

Kas ir stundu plāni un kāpēc tie ir nepieciešami?

Mācību stundu plāni ir ļoti noderīgi skolotājiem ar nelielu pieredzi. Jo vairāk pieredzes ir skolotājiem, jo vairāk viņi var būt radoši un brīvi izvēlēties stundas plāna daļas pēc saviem ieskatiem.

Mācību stundas nav tas pats, kas stundu plāni, tā ir iespēja īstenot stundas plānu. Stundas plāns tiek definēts kā avots vai rīks, kas pedagogus vada viņu darba un mācību procesā. Pedagogi, kas plāno ir pārliecināti par saviem mērķiem.

komunikācijas u. c. teorijām. Turklāt tajos jāiekļauj skolotāju pieredze valodas pasniegšanas jomā.

Valodas stundas plāna rakstīšana ir saistīta ar valodas pasniegšanas konceptualizāciju.

Dažas konceptualizācijas ir izrādījušās labas, citas - nē, tomēr visas tās veido vērtīgu skolotāja pieredzi (ko darīt un ko nedarīt mācību grupās).

Vēl svarīgāk ir tas, lai stundu plāni un stundu īstenošana atstātu pietiekami daudz vietas audzinātājiem/valodu skolotājiem organizēt sava darba vietu, laiku un papildu materiālus, ņemot vērā skolēnu psiholoģiskos profilus, vajadzības, vēlmes un centienus, kā arī radušos grupas dinamiku.

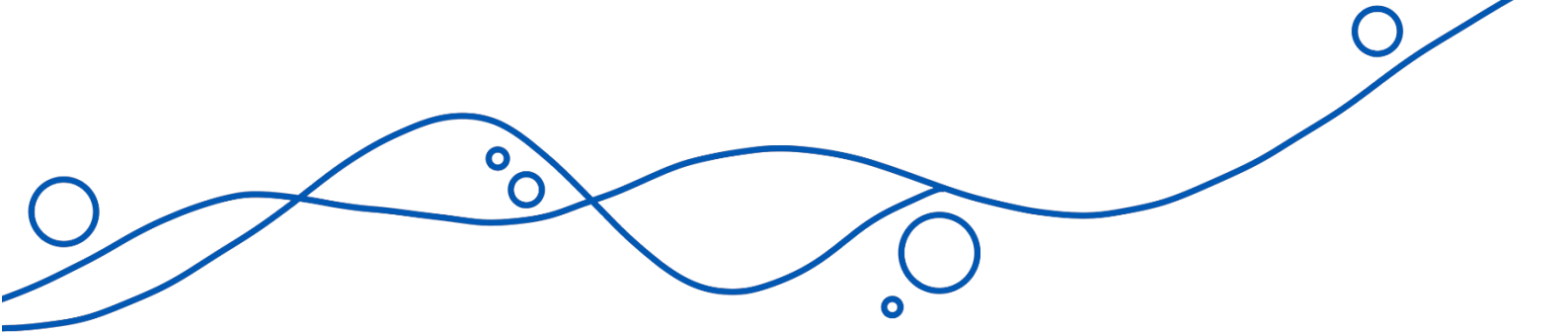
Mācību stundu plānu un stundu īstenošanas uzdevums ir virzīt un iesaistīt izglītojamos, lai sasniegtu paredzētos mācību rezultātus. Stundu plānu priekšrocība ir strukturētā veidā organizēt gan mācīšanu, gan mācīšanos.

Pašās mācību stundās/nodarbību īstenošanā cita starpā jāņem vērā mērķi un ierobežojumi, proti, sēdvietu izvietojums, nodarbību ilgums, kā arī izglītojamo vajadzības, vēlmes un centieni.

Mācību stundu plāni ir ļoti noderīgi skolotājiem ar nelielu pieredzi. Jo vairāk pieredzes ir skolotājiem, jo vairāk viņi var būt radoši un brīvi izvēlēties stundas plāna daļas pēc saviem ieskatiem.

Mācību stundas nav tas pats, kas stundu plāni, tā ir iespēja īstenot stundas plānu. Stundas plāns tiek definēts kā avots vai rīks, kas pedagogus vada viņu darba un mācību procesā. Pedagogi, kas plāno ir pārliecināti par saviem mērķiem.

Viņiem ir jāapzinās sasniedzamie mērķi, izmantojot mācību stundas vai īstenojot mācību stundu plānus.

Stundu plāni var ietvert (1) saturu, (2) metodes, (3) darbības, (4) praksi, (5) vērtēšanu un (6) materiālus, ko pedagogs var izmantot, vadot stundas (Trigueros, 2018).

Turklāt stundu plāniem jābūt pamatotiem ar dažādu disciplīnu teorijām, piemēram, lingvistikas, psiholoģijas, komunikācijas u. c. teorijām.

Turklāt tajos jāiekļauj skolotāju pieredze valodas pasniegšanas jomā. Valodas stundas plāna rakstīšana ir saistīta ar valodas pasniegšanas

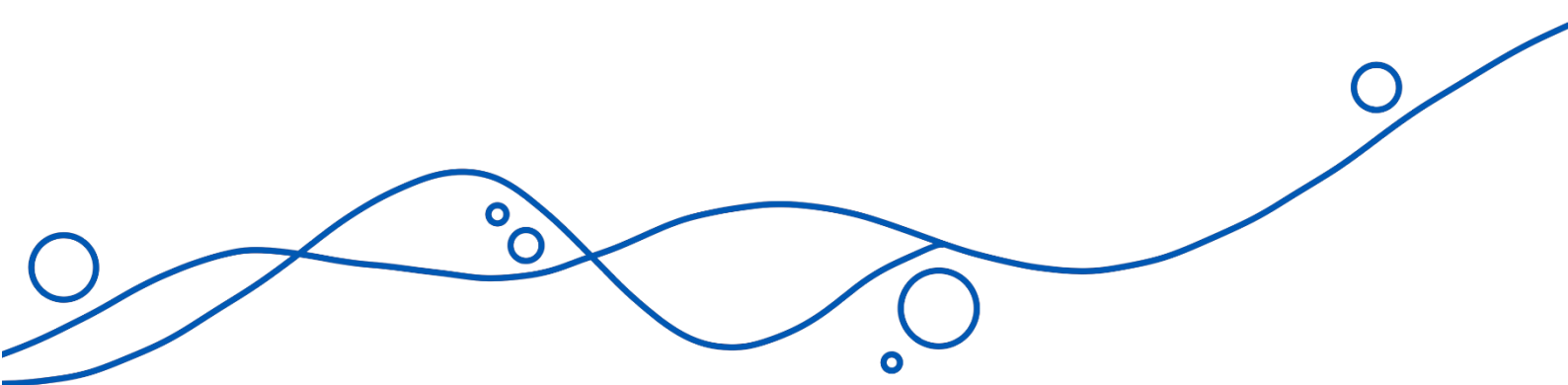

konceptualizāciju. Dažas konceptualizācijas ir izrādījušās labas, citas - nē, tomēr visas tās veido vērtīgu skolotāja pieredzi (ko darīt un ko nedarīt mācību grupās).

Vēl svarīgāk ir tas, lai stundu plāni un stundu īstenošana atstātu pietiekami daudz vietas audzinātājiem/valodu skolotājiem organizēt

- sava darba vietu, laiku un papildu materiālus, ņemot vērā skolēnu psiholoģiskos profilus, vajadzības, vēlmes un centienus, kā arī radušos grupas dinamiku.

Mācību stundu plānu un stundu īstenošanas uzdevums ir virzīt un iesaistīt izglītojamos, lai sasniegtu paredzētos mācību rezultātus.

Stundu plānu priekšrocība ir strukturētā veidā organizēt gan mācīšanu, gan mācīšanos.

Pašās mācību stundās/nodarbību īstenošanā cita starpā jāņem vērā mērķi un ierobežojumi, proti, sēdvietu izvietojums, nodarbību ilgums, kā arī izglītojamo vajadzības, vēlmes un centieni.

Nodarbību plāni ir paredzēti, lai pedagogi varētu izvēlēties, kas vislabāk atbilst skolēnu individuālajai apmācībai un grupu mācībām un kas ir vispiemērotākais skolotājiem, lai atvieglotu valodas apguvi skolēniem.

Tāpēc ar šo rokasgrāmatu mēs vēlamies parādīt citiem, kā sagatavot nelielas mācību grupas mācību nodarbības, kā plānot mācību stundu, to vadīt un nodrošināt efektīvu atgriezenisko saiti (vērtēšanu) šajā vidē.

Kā strukturēt vienkāršu stundas plānu?

Eiropas Savienības finansēts. Paustie viedokļi un uzskati atspoguļo autora(-u) personīgos uzskatus un ne vienmēr sakrīt ar Eiropas Savienības vai Eiropas Izglītības un Kultūras izpildaģentūras (EACEA) viedokli. Ne Eiropas Savienība, ne EACEA nenes atbildību par paustajiem uzskatiem.

Kā strukturēt vienkāršu stundas plānu?

Stundas plāna rakstīšana aizņem laiku, vairāk vai mazāk. Mācību stundu plāni var būt ļoti dažādi. Šeit mēs piedāvājam tikai piemēru, kā strukturēt vienkāršu mācību stundas plānu.

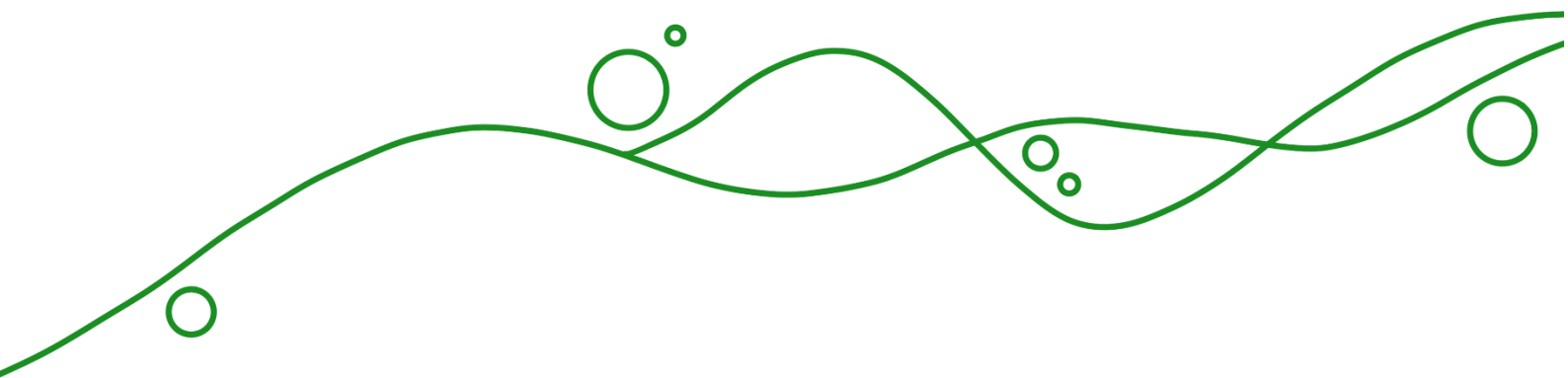

Vispirms varat apsvērt mērķa vai nolūka struktūru, ko aplūkosiet savā mācību stundā.

Daži mērķi var ietvert saistītus apakšmērķus.

Ja pasniedzat mācību stundu par darbības vārdiem pagātnes formā, varat arī pieminēt divdabja teicienu un pastāvīgos vārdus, kas tos paskaidro.

Ļoti svarīgs ir stundas ilgums, jo pedagogiem ir jāiekļauj paredzamais laiks materiāla apgūšanai (piemēram, 60 minūtes).

Laika pārvaldība ir svarīga, jo īpaši ar pieaugušajiem audzēkņiem, kuriem ir nepieciešama laba laika strukturēšana.

Iesildīšanās aktivitāte palīdz izglītojamajiem atslābt un koncentrēties uz apgūstamo tēmu.

Atcerieties, ka šai sadaļai jābūt labi saistītai ar plānoto mācību saturu. Iesildīšanās aktivitātei nevajadzētu būt garai, vismaz 5 minūtes.

Pedagogi/skolotāji integrē četras valodas prasmes valodu apgūvē, jo reālajā dzīvē tās nenotiek izolēti. Vienas prasmes lietošana ved pie citas.

Pārbaudiet savas zināšanas par četrām valodu prasmēm

Pārbaudiet savas zināšanas par četrām valodu prasmēm

Apraksti un stāsti par izvēlētajiem mākslas darbiem piedāvā skolēniem mācību kontekstu un iespējas apgūt četras valodu prasmes, vienlaikus iepazīstot arī citus sociālos kontekstus, kas nav saistīti ar viņu kopienām un valstīm. Dažādība un līdzības rosina salīdzināt un kontrasti stimulē valodas prasmju apguvi un tādējādi atvieglo mācīšanos.

Mācīšanās iespējas un valodu prasmes

Valodu pedagogi un skolotāji var radīt iespējas skolēniem apgūt valodas prasmes, kuras var iedalīt produktīvajās/aktīvajās un receptīvajās/pasīvajās prasmēs.

Dažkārt produktīvās/aktīvās prasmes ir jāaizstāj ar receptīvajām/pasīvajām prasmēm un otrādi, lai saglabātu izglītojamā uzmanību un pagarinātu uzmanības noturību.

Kā minēts iepriekš, šajā rokasgrāmatā mēs pievēršamies visām četrām valodu prasmēm, kuras var iedalīt produktīvajās/aktīvajās un receptīvajās/pasīvajās. Produktīvās prasmes ir runāšana un rakstīšana, bet receptīvās prasmes ir klausīšanās un lasīšana. Izglītības procesā, kurā notiek gan mācīšana, gan mācīšanās, produktīvās/aktīvās prasmes galvenokārt nozīmē informācijas producēšanu, ko valodas lietotājs nodod mutiski vai rakstiski. Produktīvās/aktīvās prasmes papildina receptīvās/pasīvās prasmes. Bez tām šīs pirmās prasmes nepastāvētu vai būtu vājākas.

Klausīšanās prasmes

Klausīšanās (un vērošana) palīdz internalizēt vārdus, valodas struktūras un dikciju, kas nodod vēstījumu, t. i., rūpīga vārdu izvēle, kas nosaka noteiktu runas

stilu.

Tāpēc ļaujiet skolēniem klausīties pēc iespējas ilgāk un vairāk reižu.

Mācoties svešvalodu, parasti vispirms tiek apgūtas receptīvās prasmes, un pēc tam praktiski jāpielieto produktīvās prasmes. Ja mācību procesā trūkst kādas no tām, rezultāts nebūs pilnvērtīgs. Pasīvās valodas prasmes neliek skolēniem neko aktīvi radīt.

Lasīšanas prasmes

Lasīšana ir prasme, kas tiek apgūta visas dzīves laikā. Lasīšanas prasmju apgūšana ir būtiska skolēnu izpratnei. Skolotājiem ir jāizstrādā efektīvas izpratnes stratēģijas. Lasīšanas mērķis ir padarīt neredzamo, pamatā esošo, nozīmi redzamu un skaidru.

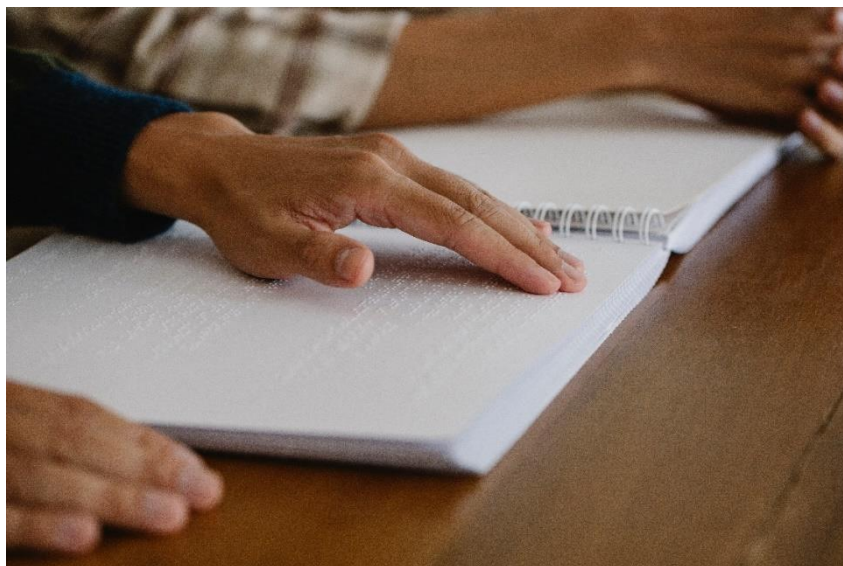
Labi lasītāji aktīvi iesaistās teksta lasīšanā. Lasīšanas stratēģijas ietver: paredzēšanu (lasīšanas mērķa noteikšana, izmantojot grafisko organizatoru: kas, kad, kā, kam utt.), saikņu veidošanu (ar to, ko skolēni jau zina), vizualizēšanu (vide, varoņi, darbība stāstā vai rakstīšana par stāstu), secināšanu, jautājumu uzdošanu un kopsavilkumu.

Pasīvā klausīšanās un lasīšana ved pie aktīvas gramatikas struktūras, vārdu krājuma saraksta, dzirdēto un atkārtoto svešvalodas skaņu lietošanas, tomēr ne visi skolēni spēj lasīt nemateriālo kultūras objektu stāstus un aprakstus.

Šo tekstu lasīšanas mērķis ir izpratne jeb

- jēgas iegūšana no izlasītā. Skolēniem ar redzes grūtībām lasīšanas prasmes var aizstāt ar klausīšanās prasmēm un ar konkrētas informācijas meklēšanu.

Runāšanas prasmes

Runāšanas prasmes var atbalstīt dažādus mācīšanās stilus, piemēram, formālo, neformālo, normālo, spēcīgo utt. Tās balstās uz situācijām un situācijās/kārtībā, kur ir svarīgi, kurš runā, ar ko, par ko runā un ar kādu nolūku to dara.

Runāšana ir viens no galvenajiem angļu valodas (vai jebkuras citas svešvalodas) apguves mērķiem.

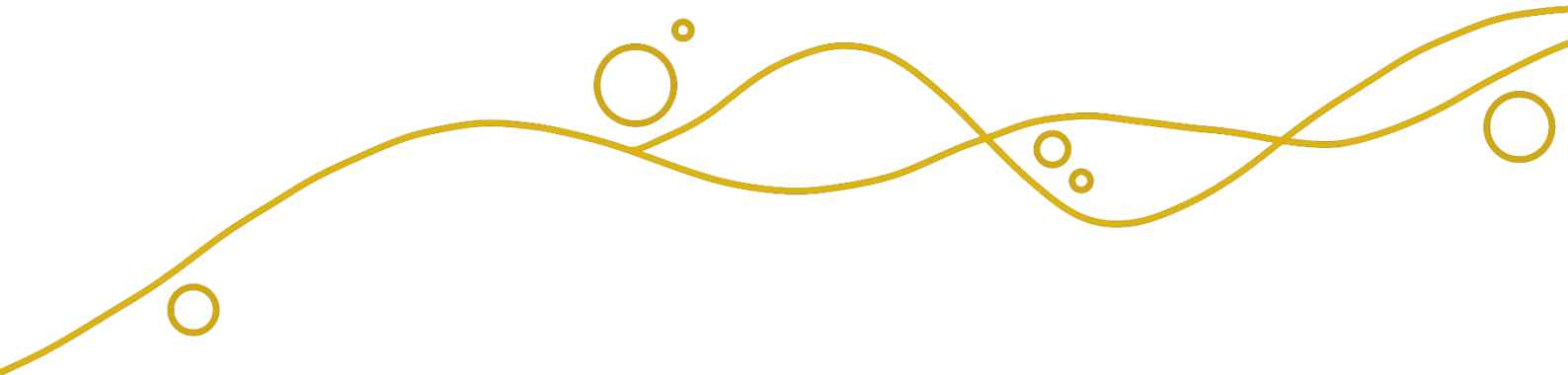

Rakstīšanas prasmes

Pedagogiem, kuri nevēlas, lai viņu audzēkņiem būtu garlaicīgi, vajadzētu strādāt ar plašu runāšanas un rakstīšanas aktivitāšu klāstu.

Rakstīšana ir produktīva prasme, izglītojamie var gūt panākumus rakstīšanā, bet nekad nevajadzētu viņus atturēt no rakstīšanas.

Skolotājiem būtu jāturpina meklēt vēl efektīvākas darbības, lai apmierinātu izglītojamo vajadzības un aktivizētu viņu produktīvās prasmes (Findeisen, 2022). Mūsu projektā mūs mazāk interesē rakstīšana, taču daži skolotāji varētu iekļaut arī rakstīšanas uzdevumus.

Vai zināt savu unikālo mācību auditoriju?

Eiropas Savienības finansēts. Paustie viedokļi un uzskati atspoguļo autora(-u) personīgos uzskatus un ne vienmēr sakrīt ar Eiropas Savienības vai Eiropas Izglītības un Kultūras izpildaģentūras (EACEA) viedokli. Ne Eiropas Savienība, ne EACEA nenes atbildību par paustajiem uzskatiem.

Vai zināt savu unikālo mācību auditoriju?

Kā jau minēts iepriekš, mūsu izglītības programma būs paredzēta dažādām mācību auditorijām un mērķgrupām: pieaugušajiem, kas mācās un var izmantot visas savas maņas, un vecākiem pieaugušajiem, kas vēlas piedzīvot personīgo izaugsmi un saglabāt sociālo iekļaušanos.

Turklāt viņi vēlētos pretoties sociālajam spiedienam (eidžismam), ko rada sabiedrība. Mūsu mērķgrupas ir arī izglītojamie ar disleksiju un/vai skotopisko sindromu, kā arī izglītojamie ar redzes traucējumiem vai neredzīgie izglītojamie.

Uzzināsim par viņu īpašībām, kas jāatspoguļo stundu plānos un pašu stundu vadīšanā.

Bet ja esat pieaugušo pedagogs, tad ziniet, ka gados vecāku izglītojamo grupas noteikti ir neviendabīgas, jo to dalībnieki mācību grupā ienes savu atšķirīgo sociālo un dzimumu pieredzi, kā arī savas vērtības, normas, latentās zināšanas utt. Īpašu uzmanību pievērsiet ievadsesijai (uzņemšanas motīvi, mērķi un gaidas par mācībām un mācību veidu).

Paskaidrojiet, kāpēc ir nepieciešams laiks, lai ar viņiem iepazītos un uzzinātu viņu vēlmes. Atvēliet nedaudz laika, lai skolēni varētu iepazīties savā starpā (pāros, izstaigājot apkārtni).

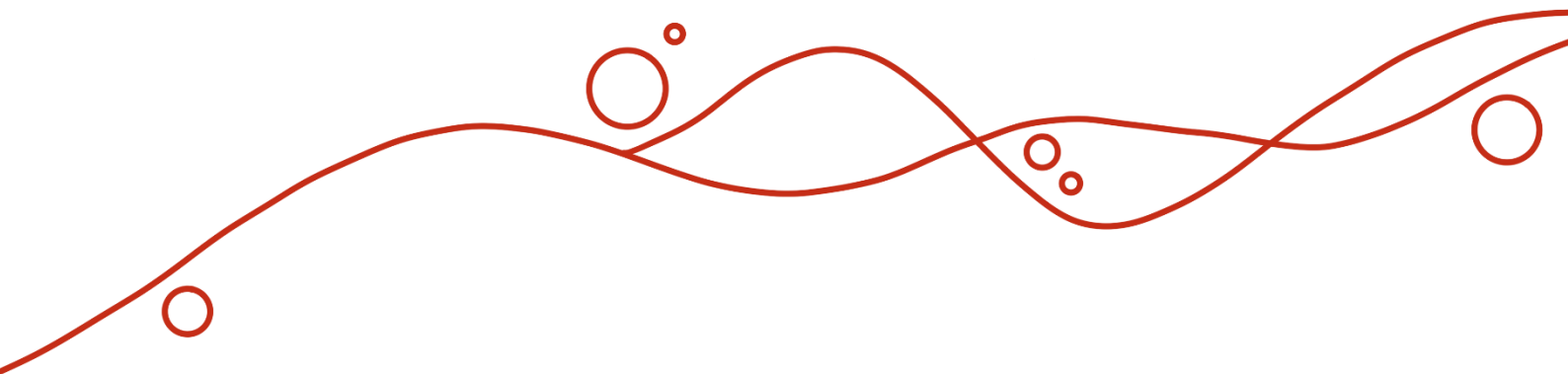
Izveidojiet ērtu uzticēšanās vidi, lai viņi varētu paplašināt savu mācību procesu no plašākas, sociālas perspektīvas. Lai apmierinātu viņu specifiskās vajadzības, būs jāuzzina viņu personīgie stāsti un situācijas, kā arī viņu mācību stils, tāpēc nodarbības plānā jāpievēršas dažādiem mācību stiliem.

Jums būs jārēķinās ar viņu emocionālajām vajadzībām un vajadzību izjust skaistumu,

vajadzību tikt pieņemtam un cienītam, kā arī justies droši.

Ja esat jauns skolotājs, kas dzimis digitalizētā sabiedrībā, sabiedrībā bez hierarhijas, Jums jāpievērš uzmanība komunikācijai ar vecākiem skolēniem. Vecāka gadagājuma izglītojamie dod priekšroku analogajai komunikācijai, nevis digitālajai, un viņi ir iestājušies izglītības programmā, lai mācītos angļu valodu caur mākslu, nevis lai mācītos lietot digitālos rīkus.

Tāpēc esiet piesardzīgi, iekļaujot tos praksē. Turklāt jāpatur prātā, ka vecāka gadagājuma cilvēki lielākoties mācās lineāri, savukārt Jūsu mācību process var būt diverģents. Proti, vecāka gadagājuma cilvēkiem mācības skolā gāja soli pa solim, tāpēc viņiem patīk, ja mācības tiek organizētas tādā pašā veidā.

Turpretī jaunākās paaudzes ir bijušas pakļautas liela daudzumam nestrukturētu datu un liela skaitam vizuālu attēlu, kas rada daudzus iespaidus. Jaunākās paaudzes ir pieradušas pašas strukturēt nesakārtotu informāciju jaunos un elastīgos veselumos. Šāds mācību veids ir piemērots arī daudziem skolēniem ar disleksiju, jo viņu uzmanību piesaista un notur detaļas.

Turklāt ir jāvērtē ar vajadzībām, ko rada izglītojamo atšķirīgie mācību stili, kultūras vajadzības, kā arī nepieciešamība izmantot viņu valodas un kultūras kompetences.

Pievērsieties sievietēm un vīriešiem atšķirīgi, un pasniedziet viņiem materiālus caur sieviešu un vīriešu saziņas modeļiem, izmantojot dzimumu valodu. Jums jābūt gatavam mācīties no viņiem. Parasti vecāka gadagājuma cilvēki ir atvērti mācībām, un viņi ir mērķtiecīgi izglītojamie, kuriem ir daudz latentu zināšanu.

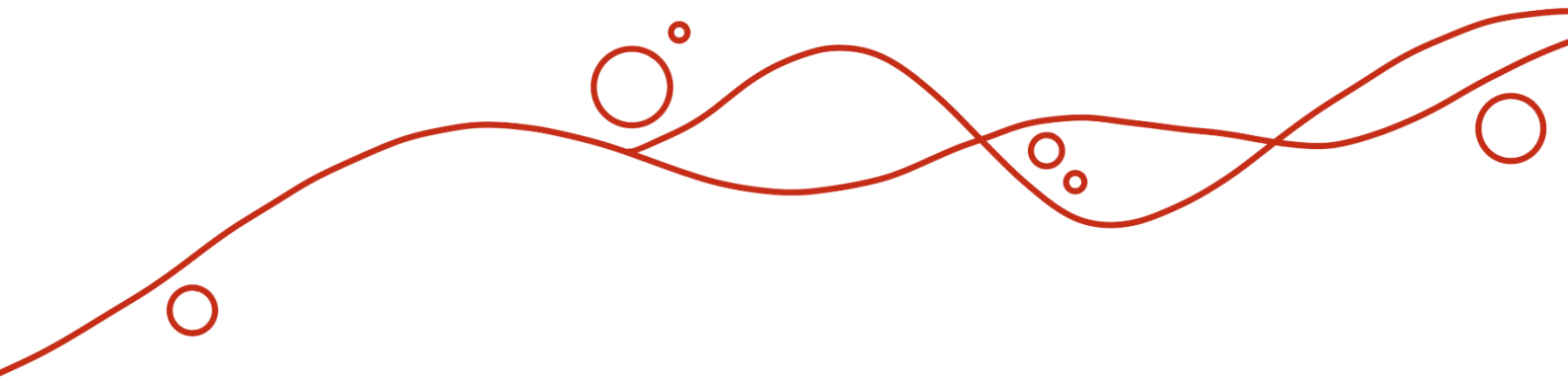
Tātad arī Jums būs intensīvi jāturpina mācīties, jo tikai mācību veicinātāji, kuri paši mācās, var veicināt citu cilvēku izglītošanos. Pretējā gadījumā kļūsiet par zināšanu pārnesēju, un ar to nepietiek.

Skolēni ar disleksiju un/vai skotopijas sindromu

Šīs divas grupas viena no otras ļoti atšķiras. Viņiem var būt trūkumi lasīšanā, rakstīšanā, izpratnē, problēmu risināšanā, matemātikā, runāšanā un diskursa organizēšanā. Viņu sērijveida domāšanas prasmes var būt traucētas. Kad viņiem uzdod jautājumu, viņi var neatrast atbildi, kuru viņi labi zina. Var būt traucēta arī darba atmiņa. Viņi var būt jutīgi pret gaismu un troksni.

Viņiem var būt nepieciešams norobežoties, iziet ārā un atgriezties. Viņiem, cita starpā, var būt nepieciešams saistīt pieskārienu ar izziņas mācīšanos. Taču viņiem var būt arī vairākas neparastas spējas. Atklājiet tās un izmantojiet! Arī skolēni ar disleksiju un/vai skotopisko sindromu var ātri mācīties, ja viņiem tiek ļauts mācīties savā veidā.

Viņi mācās tik ātri, ka viņiem var viegli apnikt. Viņiem piemīt liela empātija, un viņi cīnās par to, lai tiktu pieņemti, vienlaikus emocionāli atšķiroties no vidusmēra izglītojamajiem. Viņi var neatcerēties norādījumus.

Viņi ir inteligenti, un varat nesaprast, kāpēc viņiem nav augstu sasniegumu. Jūs varētu uzskatīt, ka viņi ir slinki, lai gan slepenībā viņi pavada daudz laika mācībām. Ja viņi nav koncentrējušies, viņu uzmanība var strauji zust. Domājiet par viņu īpašībām un vajadzībām, veidojot stundu plānus. Mācību stundu plānos iekļaujiet ķermeniski kinestētisko mācīšanās stilu un dodiet priekšroku mutiskajiem vingrinājumiem, nevis rakstiskajiem.

Vājredzīgie izglītojamie

“Ja aklumu uzskata par trūkumu, tas kļūst par trūkumu. Ja aklumu uzskatām par

trūkumu, kas par katru cenu jākompensē, ceļš var pavērties, bet tas nevedīs tālu.

Taču, ja mēs uz aklumu raugāmies kā uz citu uztveres stāvokli, citu pieredzes sfēru, tad viss kļūst iespējams" (Lusseyran, J; 1953).

Izglītotājam/skolotājam ir jāpazīst savi izglītojamie un viņu īpatnības. Viņam/viņai ir jādalās savās zināšanās par neredzīgo izglītojamo mācīšanos ar to izglītojamo grupu, kurā viņi ietilpst. Ir svarīgi saprast, kā mācās vājredzīgie. Neredzīgie izglītojamie var dzīvot normālu mācību dzīvi, īpaši, ja viņus ieskauj izglītojamie, kuri nav neredzīgi vai vājredzīgi.

Mācību stundas tiks pārrakstītas Braila rakstā, un neredzīgie izglītojamie vai izglītojamie ar redzes traucējumiem lasīšanu kontrolēs ar visām savām maņām (taustīšanu, ožu, ožu, dzirdi u. c.), un stundu plānu/lekciju autoriem būs labi jāizmanto viņu maņu spējas.

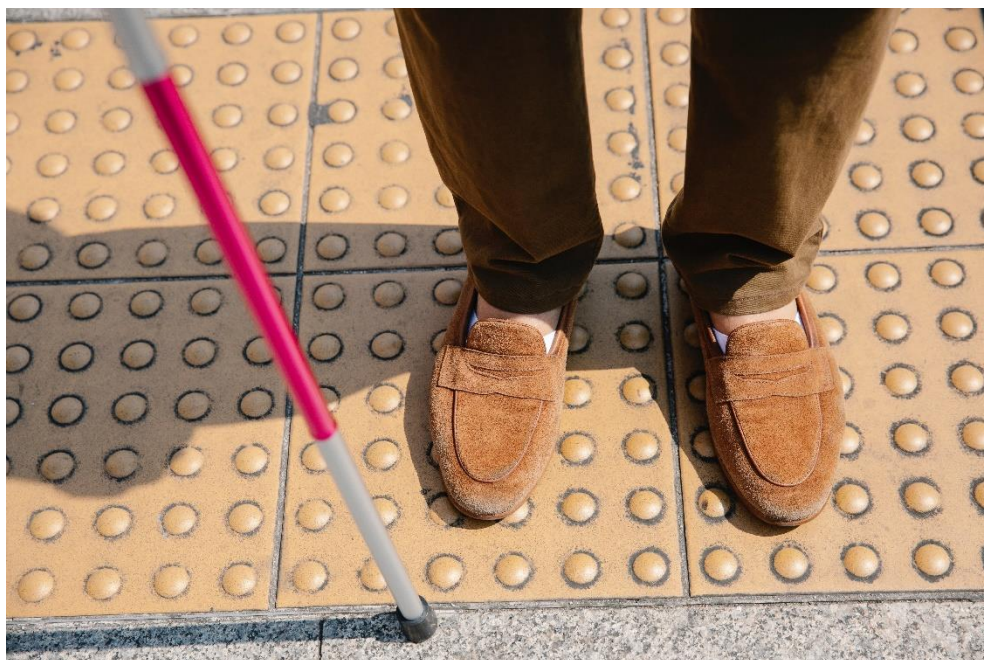

Turklāt skolēniem ar redzes traucējumiem vai neredzīgajiem skolēniem attīstās spēcīgas iegaumēšanas spējas. Izglītojamajiem, kuri var redzēt, būtu jāuztic uzdevums lasīt viņiem, teiksim, tekstus un vārdnīcas. Mūsdienu tehnoloģijas un lietojumprogrammas var uzņemt šo lomu, taču to lasīšana nenodrošina nepieciešamos jēgpilnos akcentus un, pats galvenais, neveicina cilvēku mijiedarbību.

Eiropas Savienības finansēts. Paustie viedokļi un uzskati atspoguļo autora(-u) personīgos uzskatus un ne vienmēr sakrīt ar Eiropas Savienības vai Eiropas Izglītības un Kultūras izpildaģentūras (EACEA) viedokli. Ne Eiropas Savienība, ne EACEA nenes atbildību par paustajiem uzskatiem.

Neredzīgie skolēni attīsta savu realitāti.
Vājredzīgo izglītojamo telpa ir mazāk
konstruēta un mazāk strukturēta nekā citiem
izglītojamiem, un tā tiek uztverta pēc skaņām.
Viņi, kā paši saka, "dzird telpu". Balss skaņas
telpā mainās atkarībā no cilvēka stāvokļa
istabā. Turklāt neredzīgajiem cilvēkiem var
būt krāsaina uztvere.

Piemēram, 50. gados neredzīgais rakstnieks Žaks Lūsijēns (Jacques Lusseyran), kuram bija attīstījusies īpaši laba "cilvēku izjūta", ziņoja, ka viņš viņam draudzīgos cilvēkus redz sarkanā krāsā. Savukārt tie, kas pret viņu izturējās ļaunprātīgi vai naidīgi, viņam rādījās tumšās krāsās. Krāsu uztvere bija spilgta vai tumša atkarībā no cilvēka balss. Uztvere bija izkliedēta.

Tos, kurus viņš nepazina, viņš uztvēra kā diezgan bezformīgus. Lēnām viņš atklāja viņu veidolu, pieskaroties viņu sejai utt.

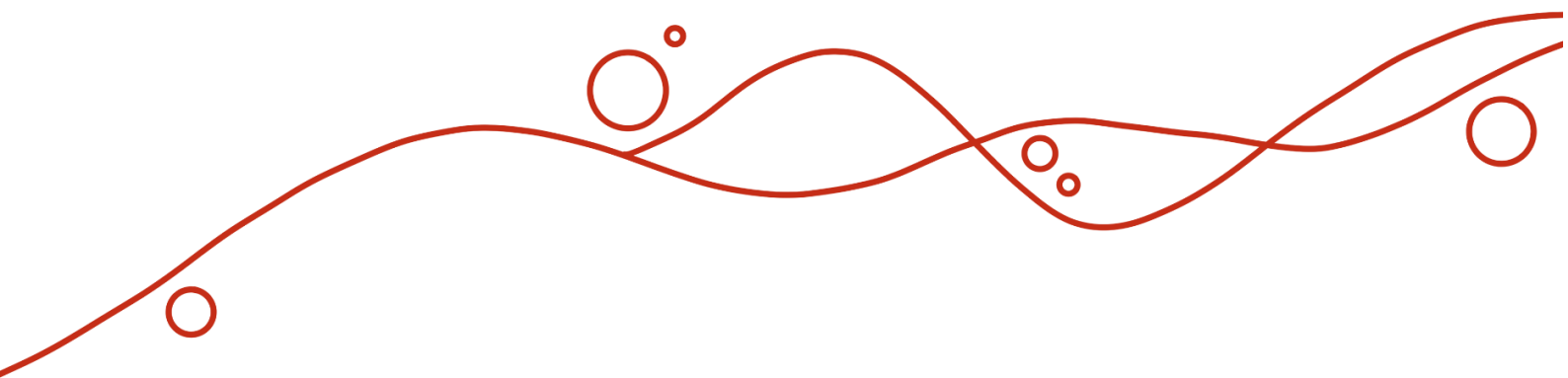
Stundu plānu un pašu stundu autoriem būtu jādomā par tēmas pasniegšanu un jāplāno vingrinājumi, kas apstājas pie skaņām.

Mācību metodēm vajadzētu novest pie

gleznu analīzes no krāsu un formu viedokļa, gleznu aprakstiem vajadzētu būt skaņu aprakstiem utt. Vājredzīgie izglītojamie ainas iztēlojas mazāk stabili, drīzāk plūstoši, nodarbībām vajadzētu uzrunāt vairākas maņas. Tomēr jāatceras, ka vājredzīgajiem, neatkarīgi no tā, cik nopietna ir viņu invaliditāte, nav panorāmas skata, tāpēc viņi nevar pārcilāt informāciju. Tāpat ir arī ar cilvēki ar disleksiju. Tā kā viņu uzmanību nenovērš dažādi attēli (pretstatā cilvēkiem, kuriem redze ir normāla), vājredzīgie spēj labāk koncentrēties.

Neredzīgiem cilvēkiem vajadzētu izmantot pielāgotas tehnoloģijas. Teksti jādrukā Braila rakstā un nodarbību plānu un to autoriem jāiztēlojas aktivitātes, vingrinājumi un prakse, kā arī izvērtēšanu, saistītu ar iegaumēšanu un iztēli, kā arī ar mākslas darbu radīto emociju aprakstu.

Nedzirdīgo izglītojamo kultūras izzināšana

Darbs ar nedzirdīgajiem izglītojamajiem būs bagātinoša pieredze ikvienam un palīdzēs citiem uzzināt par šo stāvokli. Zīmju valodas lietošana nav nekas slikts! Ja nekad neesat mācījis nedzirdīgu cilvēku, sāciet ar jautājumu, kā nedzirdīgs cilvēks var atrast vietu pasaulē,

ko veido valoda - gan audiālais ievads, gan vokāli motoriskais rezultāts.

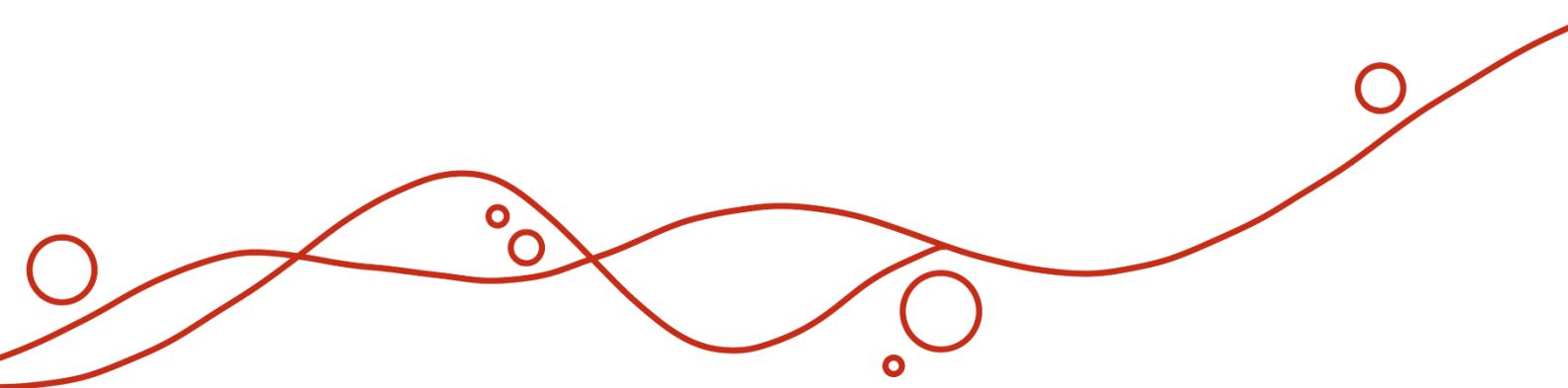

Kā nedzirdīgie cilvēki var pārvarēt
klusumu, lai viņi tiktu sadzirdēti?

Ar zīmju valodu, ķermeņa valodu, žestiem un vizuāliem līdzekļiem. Zīmju valodas nav lineāras, bet gluži pretēji - holistiskas. Nāk prātā salīdzinājums: ir atšķirība starp tulkošanu un pārņemšanu. Tāpat kā zīmju valodā, arī tulkojumā galvenokārt tiek pārņemta nozīme. Vārdi un teikumi ir mazāk svarīgi. Mēs visi varam apgūt zīmju valodu.

Zīmju valodai jābūt visur: uz ielas, sabiedriskajā transportā, skolās un pieaugušo izglītības iestādēs. Nedzirdīgos cilvēkus/skolēnus bieži vien pārprot, un viņu spējas tiek nepietiekami novērtētas. Nedrīkst nošķirt dzirdīgos skolēnus no nedzirdīgo skolēnu minoritātes. Viņiem vajadzētu iepazīt vienam otra kultūru. Iepazīt nedzirdīgo pasauli nozīmē labāk izprast viņus, kā arī dzirdīgos cilvēkus un visbeidzot arī sevi.

Tas nozīmē satikties, dalīties un būt kopā.

Apmācot grupu, kurā ir nedzirdīgi izglītojamie, ikvienam ir jāpielāgojas. Visiem skolēniem jāzina, ka nedzirdība nav tikai dzirdes trūkums.

Zīmju valoda, protams, ir par zīmēm, bet tā ir arī nedzirdīgo kultūra. Bet, kā tuvojies nedzirdīgajiem audzēkņiem, ja vēl neprotat lietot zīmju valodu? Runājot ar viņiem, varat pantomimizēt vārdus un struktūras, kas bagātinās angļu valodas pasniegšanu. Jūs varat izvēlēties izmantot vizuālus attēlus vai videomateriālus, varat arī izmantot zīmēšanu, galvenokārt paļaujoties uz redzi, nevis uz klausīšanos vai runāšanu.

Piemēram, izmantojiet nodarbībās ar nedzirdīgajiem videoierakstus ar ekrāna titriem vai subtitriem. Klasē, kurā mācās nedzirdīgi skolēni, būs jāsamazina fona troksnis un mācības jāpielāgo attālumam, tas nozīmē, jāsamazina attālums starp skolēnu un skolotāju. Galvenokārt skolotājiem būtu jāstimulē (visu) nedzirdīgo izglītojamo patstāvīga domāšana, viņiem nevajadzētu būt pārlietu aizsargājošiem, kā arī nevajadzētu būt - neapmierinošai attieksmei pret (nedzirdīgajiem) vai citiem izglītojamiem.

Šobrīd komunikācijas grūtības ir ievērojams šķērslis skolotājiem un skolēniem, bet valodas (piemēram, angļu valoda) ķermeņa valoda, deja vai mūzika var bagātināt zīmju valodu un otrādi.

Ko saka kurli cilvēki?

"...es esmu nedzirdīgs, un man ir tiesības būt nedzirdīgam". "Man ir tiesības un pienākums izvēlēties būt gan starp nedzirdīgajiem, gan dzirdīgajiem... Man ir tiesības domāt un piedalīties, mācīties un nodot zināšanas... Man ir tiesības cīnīties un būt cienītam, tiesības dot un saņemt, tiesības iziet pie citiem vai būt izolētam... Man ir tiesības veidot savu dzīvi, būt brīvam un būt pasaules pilsonim..." (Anonīms).

“Savas zināšanas par konkrētām mācību auditorijām pārnest uz stundu plāniem un stundu īstenošanu ir iespējams. Lūk, piemērs daudzveidīgām iesildīšanās aktivitātēm. Protams, visas iesildīšanās aktivitātes vienmēr var veikt visu veidu skolēni.

Piemērs:

1. Sarkanā krāsa ir uguns, kaislības, mīlestības, pēkšņu pārmaiņu un revolūciju krāsa. Vai varat uzskaitīt dažas slavenas revolūcijas?

2. Ja Jums ir redzes traucējumi, ar ko Jums asociējas sarkanā krāsa?

Eiropas Savienības finansēts. Paustie viedokļi un uzskati atspoguļo autora(-u) personīgos uzskatus un ne vienmēr sakrīt ar Eiropas Savienības vai Eiropas Izglītības un Kultūras izpildaģentūras (EACEA) viedokli. Ne Eiropas Savienība, ne EACEA nenes atbildību par paustajiem uzskatiem.

Ja esat skolēns ar disleksiju, kurām krāsām Jūs dodat priekšroku un kuras krāsas nevarat ciest?

3. Ja esat gados vecāks skolēns iespējams atcerēsities poļu režisora Kšištofa Kiešlovskā filmu ar

nosaukumu
“Sarkans”.

Kādas bija citas krāsas viņa trīs krāsu triloģijā?

4. Dažās valodās vārds sarkans

tiek lietots, lai apzīmētu brīnišķīgu, skaistu
utt. (sal. Michel Pastoureau).

5. Ir dzīvnieks, kurš kļūst nikns, ieraugot
sarkanu audumu. Kurš dzīvnieks tas ir?

Eiropas Savienības finansēts. Paustie viedokļi un uzskati atspoguļo autora(-u) personīgos uzskatus un ne vienmēr sakrīt ar Eiropas Savienības vai Eiropas Izglītības un Kultūras izpildaģentūras (EACEA) viedokli. Ne Eiropas Savienība, ne EACEA nenes atbildību par paustajiem uzskatiem.

Kāds valodas līmenis nepieciešams studentiem?

Kāds valodas līmenis nepieciešams studentiem?

Mācību materiāli, kuri ir izstrādāti projekta ietvaros paredz lietotāja angļu valodas līmeni B1 pēc (CEFR) skalas.

Ir svarīgi atcerēties, ka Eiropas vienotais valodu prasmes ietvardokuments (CEFR) ir sistēma, kas definē un izskaidro dažādus mutiskās un rakstiskās izteiksmes un izpratnes līmeņus tādās valodās kā angļu valoda.

Tā sastāv no 6 līmeņiem.

- **A1** (Beginner);
- **A2** (Elementary English);
- **B1 (Intermediate English);**
- **B2** (Upper-Intermediate English);
- **C1** (Advanced English);
- **C2** (Proficiency English).

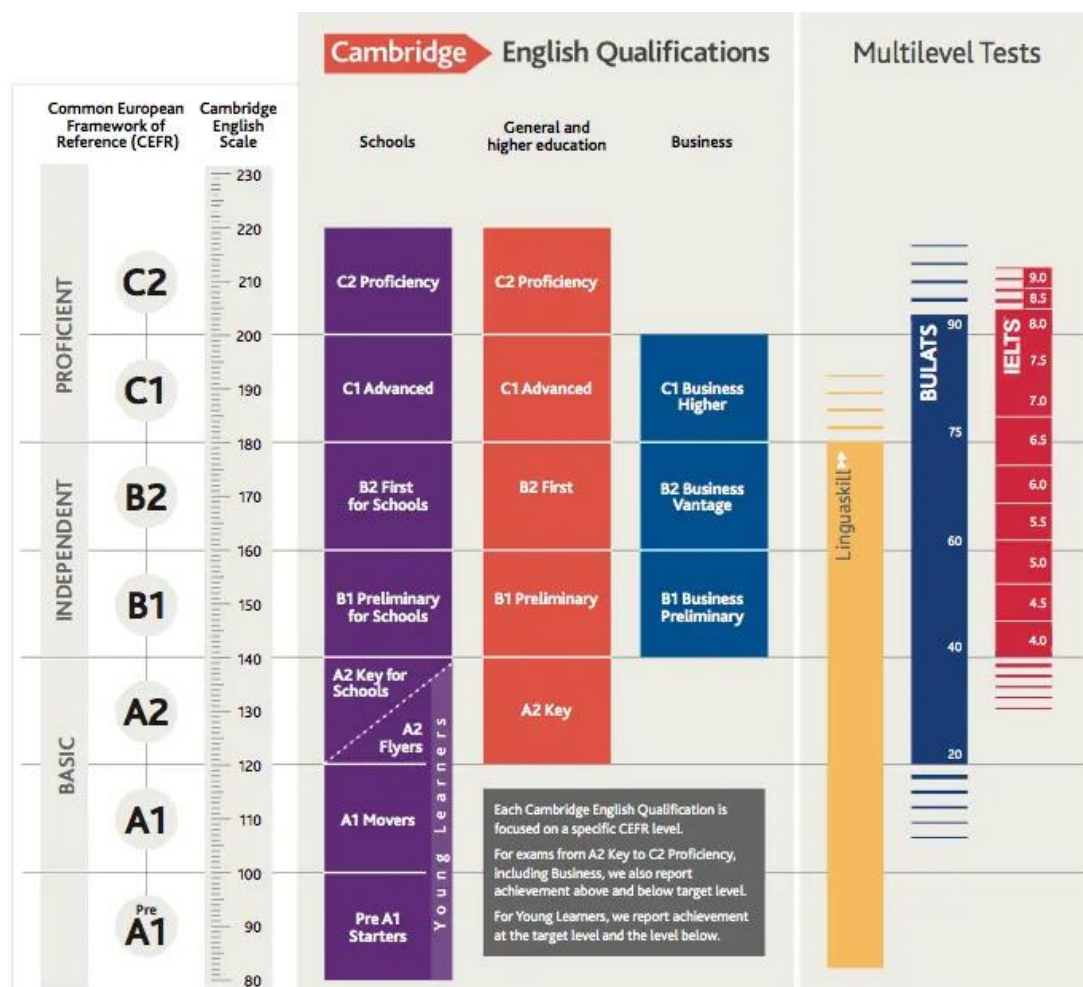

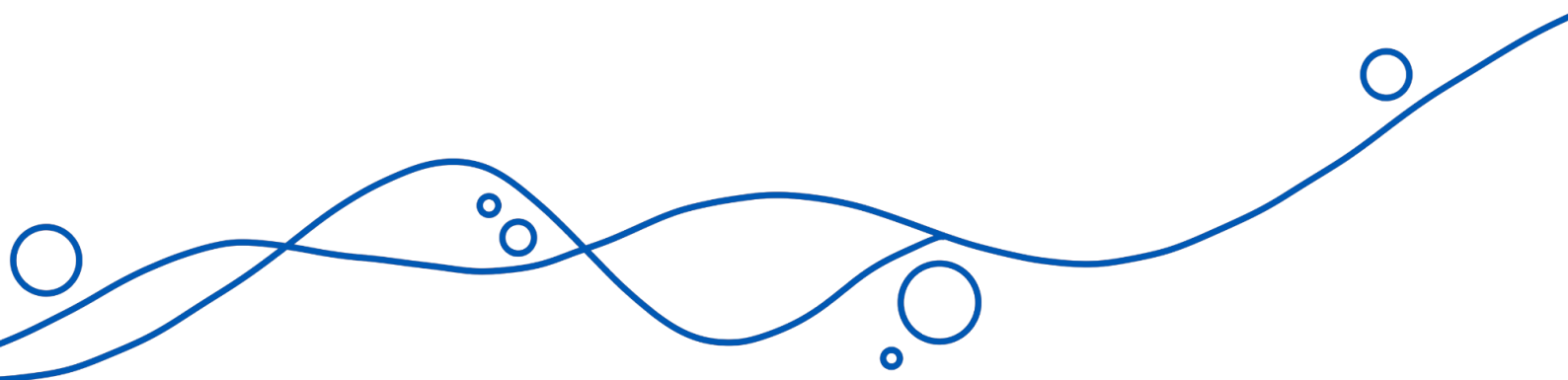
Image. [Common European Framework of Reference](#)

Tāpēc visiem stundu plāniem un pašām nodarbībām (stundu plānu īstenošanai) būs jāatbilst B1 līmenim angļu valodā. Turklāt nodarbībām un pašam kursam būs jābūt iesāktam. Ir jābūt progresam situācijās, saturā, vārdu krājumā un struktūrās (gramatikā), uzrunājot vecākus un lineāros audzēkņus. Jābūt iespējaiatkārtot, jo valoda ir prasme, un prasmes ir jāapgūst soli pa solim.

Iedvesmojieties no mūsu mācību stundu plānu paraugiem

Eiropas Savienības finansēts. Paustie viedokļi un uzskati atspoguļo autora(-u) personīgos uzskatus un ne vienmēr sakrīt ar Eiropas Savienības vai Eiropas Izglītības un Kultūras izpildaģentūras (EACEA) viedokli. Ne Eiropas Savienība, ne EACEA nenes atbildību par paustajiem uzskatiem.

Iedvesmojieties no mūsu mācību stundu plānu paraugiem

Šīs stundu plānu struktūras ir pamatotas ar teorijām un skolotāju pieredzi. Pēc detalizētu stundu plānu īstenošanas tie ir jāpārskata. Tas, ko mēs šeit piedāvājam, ir tikai veidojamo stundu plānu struktūras.

Stundu plānus galvenokārt izmanto formālajā izglītībā, kur uzmanības centrā ir mācību programma (vertikālās pārnesamās zināšanas un prasmes), savukārt pieaugušo izglītībā kopā ar pārnesamajām zināšanām ir jāapgūst horizontālā individuālā pieredze, latentās zināšanas, jūtas, morāle un citas vērtības. Neformālajā pieaugušo

izglītībā viss izriet no izglītojamo grupām, to pamatvajadzībām, vēlmēm un gaidām, kā arī grupas dalībnieku morālā un emocionālā brieduma.

Proti, neformālā pieaugušo izglītība "... ir sarežģīta mijiedarbība starp individuālo attīstību un kolektīvo kultūru, kas vēl nav atklāta..." (Andersen, 2020).

MĀCĪBU PLĀNS 1

- Ilgums: 45 minūtes
- Mērķgrupa:
- Valodas līmenis:
- Nosaukums:
- Ievads mācību stundas tematam: (3 teikumi)
- Mācību mērķi: Šīs stundas ietvaros, jūs
uzzināsiet (pielietosiet), kā
- Mācību metodes:

- Leduslauzis (saistīts ar mācību stundas tematu):
- Stundas saturs:
- Vingrinājumi:
- Prakse:
- Aprīkojums:

Eiropas Savienības finansēts. Paustie viedokļi un uzskati atspoguļo autora(-u) personīgos uzskatus un ne vienmēr sakrīt ar Eiropas Savienības vai Eiropas Izglītības un Kultūras izpildaģentūras (EACEA) viedokli. Ne Eiropas Savienība, ne EACEA nenes atbildību par paustajiem uzskatiem.

MĀCĪBU PLĀNS 2

- Nosaukums angļu valodā:
- Oriģinālais nosaukums:
- Izcelsmes valsts:
- Ilgums: 90'
- Mērķgrupa:
- Valodas līmenis:
- Mācību metodes:
 - Darbs pāros, grupās veidojot kolāžu..utt.
- Mācību mērķi: aprakstīt mākslas darbu, aprakstīt mākslas darbā dominējošo elementu.

Saturs

- Mācību aktivitātes:
 - Vārdu nozīmes noteikšana
 - Mākslas darba aprakstīšana strukturētā veidā
- Prakse: Aprakstot citu mākslas darbu.

- Izvērtēšana:

- Lūdziet studentus pārdomāt mācību stundu un dalību tajā.

- Materiāli/rīki:

- Plakātu dēlis, veci žurnāli, šķēres, līme, marķieri

- Aprīkojums:

- Viedtālrūnis, tāfele.

Eiropas Savienības finansēts. Paustie viedokļi un uzskati atspoguļo autora(-u) personīgos uzskatus un ne vienmēr sakrīt ar Eiropas Savienības vai Eiropas Izglītības un Kultūras izpildaģentūras (EACEA) viedokli. Ne Eiropas Savienība, ne EACEA nenes atbildību par paustajiem uzskatiem.

MĀCĪBU PLĀNS 3

- Nosaukums:
- Ilgums: 90'
- Mācību auditorija:
- Valodas līmenis:
- Leksika:
- Struktūra:

Saturs

Mācību aktivitātes:

- **Gramatikas vingrinājumi**
- ***Prakse***

Vērtējums: patiesi un nepatiesi apgalvojumi

Materiāli:

Eiropas Savienības finansēts. Paustie viedokļi un uzskati atspoguļo autora(-u) personīgos uzskatus un ne vienmēr sakrīt ar Eiropas Savienības vai Eiropas Izglītības un Kultūras izpildaģentūras (EACEA) viedokli. Ne Eiropas Savienība, ne EACEA nenes atbildību par paustajiem uzskatiem.

MĀCĪBU PLĀNS 4

- Ilgums: 90'
- Mērķgrupa:
- Valodas līmenis:
- Nosaukums:
- Mērķi:

Eiropas Savienības finansēts. Paustie viedokļi un uzskati atspoguļo autora(-u) personīgos uzskatus un ne vienmēr sakrīt ar Eiropas Savienības vai Eiropas Izglītības un Kultūras izpildaģentūras (EACEA) viedokli. Ne Eiropas Savienība, ne EACEA nenes atbildību par paustajiem uzskatiem.

- Aktivitātes:
- Pirms sesijas: Studenti noskatās video... izlasa rakstu, apkopo rakstu, apraksta attēlu utt.
- Sesijas laikā: Diskusija par paveikto pirms stundas, darbs pie teksta, video, dažādas mācību aktivitātes.
- Pēc sesijas: Tālāka lasīšana, attēla aprakstīšana, savu atmiņu aprakstīšana utt.
- Pašnovērtējums/novērtējums:
- Aprīkojums/materiāls: izdales materiāli, klēpjdatators, zīmulis, papīra tāfele utt.

Nodarbību plāni, to struktūra un saturs kalpo izglītojamo un pedagogu vajadzībām

Mācību stundu plāni ir atkarīgi no skolēnu vajadzībām un, ja ir iespējams, no skolotāju uzskatiem, kā arī no viņu disciplīnas un pieredzes.

Tā kā bažas rada tas, ka vairums nodarbību plānu aktivitāšu ir paredzētas pieaugušo mācību auditorijai, kas var izmantot visas savas maņas, Jums nāksies likt lietā savu iztēli, lai tās pārveidotu, un tās kalpotu Jūsu konkrētajai

mācību auditorijai. Vajadzības gadījumā varat tās arī izlaist.

Nodarbību plānu autori ir parūpējušies, lai iesildīšanās aktivitātes būtu saistītas ar nodarbības tēmu, kas attiecas uz mākslas darbu un tā galvenajiem elementiem.

Tēmas parādās kā stāsti, kultūras fona dati
• un uzdevumi, lai paskaidrotu tēmu un atbalstītu skolēnu mācīšanos par partnervalstu kultūru caur angļu valodas apguvi.

Tā kā šis kurss lielā mērā ir par vizuālajiem darbiem, dažās nodarbībās tie ir sistemātiski iekļauti. (attēli, videomateriāli u. c.) Papildus tam dažās nodarbībās ir audioieraksti ar vingrinājumiem.

Vingrinājumos ir ņemti vērā tehnoloģiskie ierobežojumi.

Tāpēc kursa laikā vingrinājumi diezgan bieži atkārtojas. (reaģēt uz apgalvojumiem, aizpildīt nepilnības u. c.) Tomēr, vadot stundu klātienē, skolotāji varēs būt radoši, paplašinot un papildinot piedāvātos vingrinājumus, meklējot skolēnu spontānāku ieguldījumu un sadarbību (darbs grupās, darbs pāros, savu materiālu piedāvāšana u. c.).

Bez tam skolotāji varētu aicināt savus audzēkņus runāt par savām sajūtām saistībā ar kādu mākslas darbu utt.

Mācību stundu plānu autori ir labi parūpējušies, lai netiktu pārsniegts valodas līmenis B1 (zemāks vidējais).

Priekšroka dodama īsiem teikumiem stāstos un citur, lai izvairītos no pārlietu sarežģītas gramatikas, lai gan dažkārt vārdu krājums var būt bagātāks un tehniskāks, nekā paredzēts.

Kultūras fona pieeja ir noderīga un pamācoša pati par sevi.

Tomēr pedagogi/skolotāji var izvēlēties saites uz audio, video un rakstiskiem mācību materiāliem. Visi materiāli ir angļu valodā vai ar subtitriem.

Eiropas Savienības finansēts. Paustie viedokļi un uzskati atspoguļo autora(-u) personīgos uzskatus un ne vienmēr sakrīt ar Eiropas Savienības vai Eiropas Izglītības un Kultūras izpildaģentūras (EACEA) viedokli. Ne Eiropas Savienība, ne EACEA nenes atbildību par paustajiem uzskatiem.

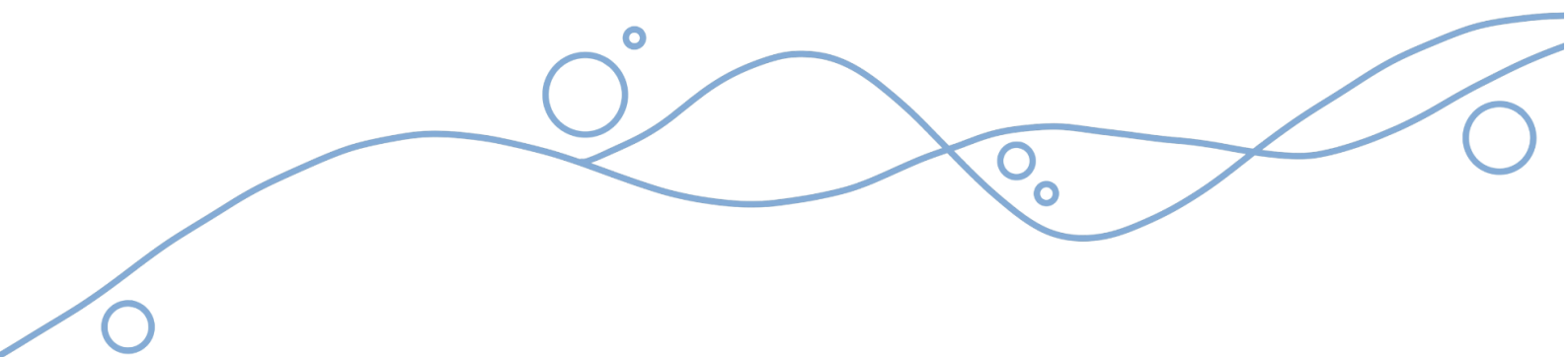
LITERATŪRA UN ATSAUCES

- Andersen, L.R. (2020) Bildung; Keep Growing.
- Findeisen, D. (2022) Introduction. *How to use Timeless materials* (p. 4-5).
https://eutimeless.info/docs/en/Digital_Book_Guidelines.pdf
- Küçükoğlu, H. (2013) Improving reading skills through effective reading strategies. Academic Languages studies conference 2012, *Social Behavioral Studies* 70 (p. 709-714).
- Laborit, E. *Le cri de la mouette* (Eng. The seagull's cry) Paris: Robert Lafont.
- Lusseyran, J. (1953). "Paroles de France"/"Si je n'étais pas aveugle, je ne serais pas rentré à

16 ans dans la résistance". France culture_
<https://www.radiofrance.fr/franceculture/podcasts/les-nuits-de-france-culture/jacques-lusseyran-si-je-n-etais-pas-aveugle-je-ne-serais-pas-rentre-a-16-ans-dans-la-resistance-8632781>

- Trigueros, R. (2018). Lesson Plan. English Language Teaching.

[https://www.researchgate.net/publication/322988706 LESSON PLAN LESSON PLAN](https://www.researchgate.net/publication/322988706_LESSON_PLAN_LESSON_PLAN)

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

4 ELEMENTS
in arts

The Slovenian
Third Age University

Eiropas Savienības finansēts. Paustie viedokļi un uzskati atspoguļo autora(-u) personīgos uzskatus un ne vienmēr sakrīt ar Eiropas Savienības vai Eiropas Izglītības un Kultūras izpildaģentūras (EACEA) viedokli. Ne Eiropas Savienība, ne EACEA nenes atbildību par paustajiem uzskatiem.